

Subject: ગુજરાતી (વર્ણનાત્મક)/English (Descriptive) (Paper-1)

ઉમેદવારનો બેઠક નંબર

સમય : 3 કલાક
કુલ ગુણ : 200Time : 3 Hrs.
Total Marks : 200

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ભાગ - 1 ગુજરાતી (વર્ણનાત્મક)

ગુણ - 150

01. નીચે આપેલ ત્રણ વિકલ્પોમાંથી કોઈ એક મુદ્દા પર ઓછામાં ઓછા 250 અને વધુમાં વધુ 300 શબ્દોમાં, યોગ્ય ઉદાહરણોનો આધાર લઈને નિબંધ લખો. 20
- ક) પશ્ચિમી શિક્ષણ વ્યવસ્થાના સ્વીકાર પછી ભારતીય સમાજ પર થયેલી અસર
ખ) આર્ટિકિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ અને મનુષ્યની સહઉપસ્થિતિ - લાભાલાભ
ગ) 'ભારતીયતા' વિશે - મારી સમજ
02. નીચે આપેલ ત્રણ વિકલ્પોમાંથી કોઈ પણ બે ગદ્યસૂક્તિઓનો આશરે 100 શબ્દોમાં વિચાર વિસ્તાર કરો. 10
- ક) “જે વેપાર માત્ર નાણાં બનાવે છે તે નબળો વેપાર છે.” - હેન્રી ફોર્ડ
(1965ના ન્યુઝ જર્નલ મેન્સફિલ્ડ, ઓલિયોમાં)
ખ) “હિંસાની અસુવિધા અને પાપમાંથી લેખને મને બચાવી છે.” - એલિસ વોકર
(કલર પર્પલ'માં)
ગ) (“શું એ સાચું છે કે અસ્તિત્વ માત્ર ઊર્જાની ક્રિયામાં જ છે? અથવા એમ નથી કે ઊર્જા અસ્તિત્વની એક પેદાશ છે?” - શ્રી અરવિંદ
(‘ધ લાઈફ ડિવાઈન : આર્ટ ઓફ લિવિંગ’માં)
03. નીચે આપેલ ગદ્યખંડનો (181 શબ્દો), મૂળ વિચાર જળવાઈ રહે એ રીતે લગભગ 1/3 ભાગમાં સંક્ષેપ કરો. 10
- કળાકારને બાહ્ય આકાર ઉપર કામ કરતો આપણે જોઈએ છીએ, પણ એટલામાં જ એની સાધનાનો અંત આવતો નથી એ સ્પષ્ટ છે. આ ચિત્ર કે આ કાવ્ય કરવાનું એને સૂઝ્યું ક્યાંથી? અને જે સૂઝ્યું તેને આ આકાર આપવા માટેની સામગ્રી જગતમાંથી - જીવનમાંથી એણે આત્મસાત્ કરી શી રીતે? અહીં આપણે અનુમાનો કરવા પડે છે અને કવિઓ - કળાકારો પોતે આના જે જવાબો આપે છે તે પણ અનુમાનના પ્રકારના જ હોય છે. આ સંબંધમાં કવિતા લખનારાએ અમુક વાત કરી માટે જ તે સ્વીકારી લેવી એ ઠીક નથી - અલબત્ત, હું પણ જો કાંઈ અંગત અહેવાલ આપું તો એને પણ આ વાત લાગુ પડે જ છે, અને જોગાનુજોગ

હું પણ આ જાતનો એક અહેવાલ આપી બેઠો છું. સત્તર વરસની ઉંમરે આબુની ગિરિમાળા પાસેથી હું સંદેશ લઈ આવ્યો હતો ‘સોંટર્યો પી, ઉરઝરણ ગાશે પછી આપમેળે.’ રૂપક ખંખેરી નાખીને જોઈએ તો આમાંથી એટલું સમજાય છે કે કળાકારે બહારથી કશુંક ગ્રહણ કરવાનું છે અને એને પાછું બહાર રજૂ કરવાનું છે. પણ આ બે પ્રક્રિયાઓ વચ્ચે મોટી તપાસવા જેવી વસ્તુ તો એ છે કે અંદર સંચિત થયેલી સામગ્રી અમુક પ્રકારે, અમુક સ્વરૂપે, બહાર રજૂ થઈ એ રૂપ બાંધવાની પ્રક્રિયા શી જાતની હશે?

પૃ. 2, ‘કવિની સાધના’, ઉમાશંકર જોશી

04. નીચે આપેલ ગદ્યખંડની સઘન વાચના કરી પ્રશ્નોના ઉત્તરો આપો.
‘વિવેચન વિશે’

10

*

આપણા વિચારજીવનમાં ભારે અવ્યવસ્થા વ્યાપી ગયાનાં ચિહ્નો દેખાય છે. વિચારમાં મૌલિકતાની વાત તો બાજુએ રાખીએ. જે પરંપરા પાસેથી મળ્યું છે, જે પરદેશનાં સાહિત્યવિવેચન અને ફિલસૂફી પાસેથી મળતું રહ્યું છે (હવે, સ્વતંત્ર થયા પછી તો એને માટેની અનુકૂળતાઓ વધી), અને જે સમસામયિક સર્જન વિવેચન થતાં રહે છે તેમાંથી જે ઉપલબ્ધ થાય છે તેને વ્યવસ્થિત કરીને જોવા સમજવાની, આત્મસાત કરવાની ભૂમિકા અને એને પરિણામે ઊભા થતા પ્રશ્નોના નિશ્ચિત ઉત્તરો તો ભાગ્યે જ સાંપડે, તે છતાં એ પ્રશ્નોને નિમિત્તે આપણા પ્રજાજીવનના સાહિત્યિક સાંસ્કૃતિક પાસાંને અવલોકતા રહેવાની તત્પરતા અને સજ્જતા આપણે ઝાઝી બતાવતા હોઈએ એમ લાગતું નથી.

આમ તો વિદ્યાપીઠો અને વિદ્યાસંસ્થાઓનો વધારો થતો રહે છે. શિક્ષિતો જ બૌદ્ધિકો લેખાવા લાગે છે. એ બૌદ્ધિકોમાં પણ આગલી હરોળના વર્ગમાં પરંપરાએ જે આપણને સંપડાવ્યું છે તેની ઉપયોગિતા વિશે સંદેહ ઊભો થતો દેખાય છે. સાહિત્ય અને કલાના ક્ષેત્રમાં સંક્લબ્ધતા પણ દેખાય છે. નવી હિલચાલ શરુ થાય છે. આગલી પેઢી સામે આક્રમક ભાષામાં તહોમતનામાં ઉચ્ચારવામાં આવે છે. પણ એ બધું શમ્યા પછી જેના પર આ બધાંનો પાયો રચાયો હોવો જોઈએ તેવી કોઈ પીઠિકા સ્થાપી આપે એવી વ્યવસ્થિત વિચારણા ઉત્કાન્ત થતી નથી.

સાહિત્ય અને કલા પાસેથી આપણે હવે મોટી અપેક્ષાઓ રાખતા થયા છીએ. જે રેઢિયાળ હોય, પરંપરાગ્રસ્ત હોય, જે થઈ ચૂક્યું છે તેનું પુનરાવર્તન કરનારું હોય, જેમાં સર્જનકાર્યપરત્વે નવો પડકાર ઝીલવાની નવી ક્ષમતા નહીં હોય, જેનો વ્યાપ આપણા જીવનની સૂક્ષ્મ સંકુલતાઓને આવરી લઈ શકે એવો નહીં હોય તેને આપણે પારખી લેવા જેટલા જાગ્રત છીએ.

પૃ.1, ‘અરાણ્યરુદ્ધન’, સુરેશ જોષી

પ્રશ્નો

- ક) વર્તમાન સમયમાં આપણાં વલણને લઈને લેખકને કઈ ફરિયાદ છે?
- ખ) પરંપરા સાથેના વર્તમાનના અનુબંધ વિશે લેખકનું નિરીક્ષણ શું છે?
- ગ) લેખકની કઈ અપેક્ષા સંતોષાતી નથી?
- ઘ) સાહિત્ય-કલા વિશેની આપણી કેવી સભાનતાનો લેખક ઉલ્લેખ કરે છે?
- ચ) લેખક સમાજ અને સાહિત્ય વિશે કઈ નિરૂબત અનુભવે છે?

05. (આશરે 150 શબ્દો) 10

ગુજરાતમાં ઉચ્ચશિક્ષણ ક્ષેત્રે અભ્યાસ માટે અમલમાં મૂકવામાં આવેલ ચોઈસ બેઝ્ડ કેડિટ સિસ્ટમ (CBCS) યોજનાના લાભ વિશે રાજ્યના માનનીય શિક્ષણમંત્રીશ્રી પ્રજ્ઞભોગ ઔપચારિક ઉદ્બોધન કરવાના છે. આ ઉદ્બોધન માટેનું લખાણ તૈયાર કરો.

06. (આશરે 100 શબ્દો) 10

રાષ્ટ્રીય અપરાધ રેકોર્ડ બ્યૂરો, ગૃહ મંત્રાલય, ભારત સરકારના રેકોર્ડ મુજબ, કાયદા વિરુદ્ધ કિશોરાવસ્થાનાં બાળકો સામે 2005-2015માં નોંધાયેલ ગુનાઓની સંખ્યા આઈ.પી.સી. મુજબ, 18939 (2005) થી 31396 (2015) થઈ છે. વધેલ કેસોની સંખ્યા પાછળ ક્યાં કારણો હોઈ શકે? આ કારણો વિશે પ્રચાર માધ્યમોને જાણકારી આપતું રાષ્ટ્રીય અપરાધ રેકોર્ડ બ્યૂરોના નિર્દેશકનું નિવેદન લખો.

07. (આશરે 100 શબ્દો) 10

ગુજરાત સરકાર દ્વારા ભારતીય ભાષાઓમાં રચિત સાહિત્યનો અનુવાદ કરવા માટે 'અ બ ક' નામક અનુવાદ કેન્દ્રની સ્થાપના કરવામાં આવી છે. આ કેન્દ્રના નિયામકશ્રીને સંબોધીને ભારતીય સાહિત્યના અનુવાદના મહત્વને વર્ણવતો અભિનંદન પત્ર તૈયાર કરો.

08. (આશરે 150 શબ્દો) 10

વૈજ્ઞાનિક અભ્યાસોના આધારે, શતાબ્દીના અંત સુધીમાં, હિમાલયમાંથી પીગળી રહેલા હિમપ્રવાહની ખેતી અને હાઈડ્રોપાવરના નિર્માણ પર ભિન્ન પ્રકારની અસરો થશે. આદરણીય મંત્રીશ્રી, પર્યાવરણ, વન અને જલવાયુ પરિવર્તન મંત્રાલય, ભારત સરકારને આ અંગે સત્વરે આવશ્યક પગલાં લેવાની રજૂઆત કરતું ચર્ચાપત્ર લખો.

09. (આશરે 150 શબ્દો) 10

ગુજરાતી કંઠ્ય પરંપરાનાં સાહિત્યનું દસ્તાવેજીકરણ કરવા માટેની આવશ્યકતાને વર્ણવી, આ પ્રકલ્પને સિદ્ધ કરવા માટે જરૂરી આર્થિક સહયોગ માટેની અરજી નિયામકશ્રી, પુરાતત્વ અને સંગ્રહાલય નિયામક, રમતગમત, યુવા અને સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓ વિભાગ, ગુજરાત સરકારને કરો.

10. (આશરે 150 શબ્દો) 10
ગુજરાતની આદિવાસી પ્રજાની સંસ્કૃતિ, કલા અને સાહિત્યની જાળવણી અને પ્રસરણ અર્થે પ્રવૃત્ત 'ક ખ ગ' સંગ્રહાલયની મુલાકાત લીધા પછી સંગ્રહાલયની સામગ્રી, સંસ્થાની કામગીરી અને ઉપલબ્ધિઓને વર્ણવતો અહેવાલ લખો.

11. (આશરે 150 શબ્દો) 10
ગુજરાતી ભાષાના બે પ્રતિષ્ઠિત કવિઓ 'અ' અને 'બ' એક સાહિત્યિક કાર્યક્રમમાં ભેગા થયા અને બંને વચ્ચે 'સર્જનાત્મકતા' (Creativity)ને લઈને રસપ્રદ વાતચીત થઈ. આ ગોઠિનો લેખિત સંવાદ તૈયાર કરો.

12. આપેલ અંગ્રેજી ગદ્યખંડનો ગુજરાતીમાં ભાવાત્મક અનુવાદ કરો. 10
For it is a perennial puzzle why no woman wrote a word of that extraordinary literature when every other man, it seemed, was capable of song or sonnet. What were the conditions in which women lived? I asked myself; for fiction, imaginative work that is, is not dropped like a pebble upon the ground, as science may be; fiction is like a spider's web, attached ever so lightly perhaps, but still attached to life at all four corners. Often the attachment is scarcely perceptible; Shakespeare's plays, for instance, seem to hang there complete by themselves. But when the web is pulled askew, hooked up at the edge, torn in the middle, one remembers that these webs are not spun in mid-air by incorporeal creatures, but are the work of suffering human beings, and are attached to grossly material things, like health and money and the houses we live in.

Page 35 | A Room of One's Own

by

Virginia Woolf

Source:<http://gutenberg.org>

13. સૂચના પ્રમાણે ગુજરાતી વ્યાકરણને લગતા પ્રશ્નોના ઉત્તરો આપો. 20

13.1 રૂઢિપ્રયોગોનો અર્થ આપી તેમનો વાક્યમાં પ્રયોગ કરો.

ક) જીવ કળીએ કળીએ કપાવો ખ) લાખે લેખાં

13.2 કહેવતોનો અર્થ સમજાવો.

ક) એકડા વગરનાં મીંડાં ખ) કૂતરાંનો સંઘ કાશીએ ન જાય

14. Write an essay on any one of the following in 200 to 250 words. It should exhibit your grasp and critical understanding of the subject in the best possible individual style having originality of thought and expression. It must be well argued piece of writing coherently and sequentially with observance of grammar rules. 10
- A) NOTA - An option for voters in Indian Elections: How effective?
 - B) Concept of social audit of public policies.
 - C) Expenditure Tax: A better choice than Income Tax?
 - D) Attracting international tourists to Gujarat - My plan
 - E) Diversity is India's biggest strength

15. Write a précis of the following passage (301 words) in 100 words. 5

*

The effect of globalization on the power, status, and use of Indian languages is not immediately visible like its (globalization's) effect on economy, industry etc. However, on language, globalization has indirect but highly effective and long lasting impact. Education and employment opportunities are directly related. So also are education and language.

As education is a commodity, language that is used to impart instruction also has turned out to be a commodity. Only a saleable commodity remains in the market and others go out of the market. The education sector provides goods – human resources to both market and technology. The market decides employment opportunities, and the employability of the human resource. Now, more than ever, the educated individuals have become a commodity ready for export.

When higher education, as a commodity, is getting privatized, the educational curriculum also is getting tailored to the needs of the private companies. The traditional strongholds of basic sciences do not attract students. There is hardly anybody opting for B.A., B.Sc., M.A., M.Sc. etc. and all long for Engineering, Business Management, Computer Science, etc.

There is a total shift in the focus of higher education. The school education is forced to cater to the demands at the higher education level, by preparing the students from that stage itself. Even then, basically the education is directed more towards social goals, and the higher education is more focused on economics and industrial goals. Thus, a divide that existed even before the processes of globalization were set in motion, is now made much wider. The frenzied preparation of the students at the higher secondary level of education for entrance to the professional courses is symptomatic of this growing divide.

A study conducted by 'The Asian Age' (Jan., 12, 2000) in Bangalore portrays the parents and students choice of language education.

Page 154, 155 | 'Language, society and culture'

Article by

B. Mallikarjun

16. Read the following passage carefully and answer the questions that follow.

5

A man is said to pass through different stages in his lifetime. Dr Wayne W. Dyer, in his book *Manifest Your Destiny*, makes an interesting categorization of them as athlete stage, warrior stage, statesperson stage and spirit stage. It occurred to me that nations too make a similar transition and in extending this analogy to them I have termed the last two stages big brother and self-realization stages respectively. The stages do not follow in sequence necessarily; they can be coexistent, with one aspect dominant.

In the first, athlete stage, a nation fresh from an independence struggle, or some other transition, embarks on an energetic pursuit of performance and achievement. This has happened in Japan, Singapore and Malaysia. When a nation leaves this stage behind, it generally enters the warrior stage. Proud of its achievements, it finds ways to demonstrate its superiority over others, perhaps through conquest. Ego is the driving force. During this stage people are busy with goals and achievements in competition with others and this, as Dyer points out for the individual, generates anxiety. Convincing others of its superiority becomes the theme. In the next, big brother stage, the ego has been tamed somewhat and

with its newfound maturity awareness shifts to what is important to other nations and societies. In the big brother stage the nation is still an achiever but it is not so obsessed with proving its strength. The idea is to help others become better. The erstwhile Soviet Union by its developmental role in some countries had adopted this role.

Page 5, 6 | 'Ignited Minds'

by

Dr. A.P.J. Abdul Kalam

Questions:

- a) How is a nation similar to a man?
- b) What are the stages of transition in a man's life?
- c) When does a nation embark on an athlete stage?
- d) What is common between Japan and Singapore?
- e) During what stage does a nation try to demonstrate its superiority over others?
- f) What causes awareness about what is important for other nations?
- g) What causes anxiety in individuals?
- h) Which country made a transition from the warrior stage to the big brother stage?
- i) What are the last two stages in the transition of nations?
- j) Which book was written by Dr. Wayne W. Dyer?

17. Do as directed. Choose the correct answer by darkening the circle as well as write the correct answer in the bracket. (Capital Letter) from the given options. 20

17.1 Use the word in bracket and write the sentence in the future tense. Keep similar meaning.

The tickets will be available on Tuesday. (Printed)

The tickets by Tuesday.

- a) Will be printed
- b) Will have been printed
- c) Will print
- d) Can get printed

17.2 Some verbs very frequently used in the passive voice are followed by the infinitive.

- a) for
- b) to
- c) by
- d) from

17.3 Match the direct word with Indirect.

1. Now	a. There
2. here	b. Then
3. Today	c. So
4. Thus	d. That day
a) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a	b) 1-c, 2-d, 3-a, 4-b
c) 1-b, 2-a, 3-d, 4-c	d) 1-a, 2-b, 3-c, 4-d

17.4 A/an sentence contains at least two independent clauses, with the writer giving equal emphasis to both.

a) Assertive	b) Compound
c) Complex	d) Interrogative

17.5 Identify a complex sentence from the given choices:

- a) Buy two shirts and get one free
- b) If you buy two shirts, you get one free.
- c) Buy two shirts to get one free.
- d) Buy two shirts, get one free.

17.6 Fill in the blank with an appropriate article.

..... man is moral

a) A	b) An
c) The	d) No article required

17.7 Which one is the specific determiner?

a) Any	b) Another
c) What	d) Which

17.8 Complete the sentence by using appropriate preposition.

..... getting a large fine, both brothers were put in prison for three months.

a) Because of	b) In addition to
c) In spite of	d) On account of

17.9 Phrasal verbs are nearly always made up of a and a

a) Transitive verb and particle	b) Transitive verb and object
c) Transitive verb and preposition	d) Transitive verb and adverb

17.10 Fill in the blank with correct phrasal verb.

To be honest, I think it was the cigarettes, and not the drink, that finally did him

- a) Out
- b) In
- c) Off
- d) Down

17.11 Match the idioms with their meanings.

- 1. Play it by ear
- 2. Turn a blind eye
- 3. Know the ropes
- 4. Extend the olive branch
- a. to pretend not to have noticed it.
- b. to take steps towards achieving peace with an enemy.
- c. decide on a course of action as you go along.
- d. experienced at what they are doing.

- a) 1-a, 2-b, 3-c, 4-d
- b) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a
- c) 1-c, 2-a, 3-d, 4-b
- d) 1-b, 2-d, 3-a, 4-c

17.12 Administrative term FPR stands for -

- a) First Proposal Received
- b) First Proposed Receipt
- c) Final Proposed Revision
- d) Final Proposal Revision

17.13 Match the synonyms.

- 1. Abdicate
- 2. Abstain
- 3. Attrition
- 4. Acquaint
- a. familiarize
- b. abandon
- c. refrain
- d. decline

- a) 1-a, 2-b, 3-c, 4-d
- b) a-b, 2-c, 3-d, 4-a
- c) 1-c, 2-d, 3-a, 4-b
- d) 1-d, 2-a, 3-b, 4-c

17.14 Match the antonyms.

- 1. Dismal
- 2. Lofty
- 3. Merry
- 4. Lazy
- a. mirthless
- b. energetic
- c. cheerful
- d. lowly

- a) 1-b, 2-c, 3-d, 4-a
- b) 1-a, 2-b, 3-c, 4-d
- c) 1-d, 2-a, 3-b, 4-c
- d) 1-c, 2-d, 3-a, 4-b

18. Translate the following passage from Gujarati into English.

10

વૈચિત્ર્ય એ વાતનું જણાય છે કે એક માણસે પોતાના હાથમાંથી આવી ઘણી બધી સીટીઓ પસાર કરી હોવા છતાં એ તેમાંથી આવતી ગંધને ઓળખી શકતો નથી. એ નોટ પછી કંડક્ટરે સિક્કા સૂંઘવા માંડ્યા. પણ એમાં એને સફળતા ન મળી. ધાતુના સિક્કામાંની સુગંધ તુષ્ટ કરતી નહોતી. પોતે કેટલું પામ્યો છે એની ચકાસણી કરવા દરેક ટિકિટની સાથે સરખામણી કરી લીધા પછી કંડક્ટરે પેલા સિક્કાને એની બેગમાં ભરવા માંડ્યા - સંતોષના ઓડકાર સાથે. એને લાગ્યું કે આ દિવસ એના માટે સારો પુરવાર થશે; પેશન સપ્તાહ રૂપે અથવા તો પેશન સપ્તાહ ન પણ બને. ફરીથી એનાં નસકોરાં પેલી સીટીની અદ્ભુત કોલવાટની ગંધ ગુમાવતાં ગયાં, પેલી જૂની વાસી વાસ વડે ફરીથી એને તાજી કરવા સળવળવા લાગ્યાં. એણે નોટ ઉપાડી, આ વખતે એની ગડી ઉકેલી એને એનાં નસકોરાં પાસે લાવીને દબાવી. પરંતુ એના સંતોષમાં આ વખતે કંઈક લજ્જાની માત્રા ભળી ગઈ. સંકોચરહિત તે ગોળ ફર્યો અને ફરીથી ખાતરી કરી જોઈ કે બસ સાવ ખાલી છે અને એકલો એ જ એમાં હતો!

પૃ. 041 સૌંદર્યો હજુ જન્મ્યાં નથી। ડૉ. પ્રવીણ દરજી
કવે આમ્હકૃત 'ધ બ્યૂટિકુલ વન્સ આર નોટ યર્ બોર્ન'નો અનુવાદ